

Politik Bilim

Porter söyleyince (2)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Bursalı kitabında, Akyos mektubunda yenilikçilik ve yaratıcılığın önemine parmak basıyorlar. Asıl anlatmak istedikleriyse bizim de bu konuda yetenek kazanmamızın zorunluluğu... Ama kendi insanlarımızın yıllardır bu konuda söylediklerine kulak astığımız mı var! Acaba, aynı şeyleri rekabet üstünlüğüne yönelik iktisat çalışmalarının önde gelen isimlerinden **Michael E. Porter söyleyince** onu dikkate alır mıyız? Bu şuradan aklıma geldi: Malûm, Porter geçenlerde ülkemizdeydi ve bir konferans verdi. Söylediklerini Meral Tamer ve Osman Ulagay 18, 20 ve 21 Ekim’de, Milliyet’teki köşelerinde yazdılar. Demiş ki: “...Çok kaliteli mühendisleriniz, iş ortamlarınız var, ama yaratıcılıkta neden hiçbir iddianız olamıyor? ...Türkiye yenilikçilik kapasitesi en düşük ülkeler arasında. ...Oysa Türkiye, bütün bölge için yenilik ve geliştirme [ARGE’nin ‘GE’si] merkezi olmalı.”

Eğer, Sayın Tamer ve Ulagay, nasıl olsa Porter’ın sözü dinlenir, diye söylediklerini aktarmışlarsa, sanıyorum, yanılıyorlar. Onlar da biliyorlardır; Porter’ın, 1990 yılında ilk baskısı yapılan “**Ulusların Rekabet Üstünlüğü**” adlı eserinin Turgut Özal’ın ‘başucu kitabı’ olduğu söylenirdi ve o kitapta da şunlar yazılıydı:

“Bir ulusun temel ekonomik hedefi yurttaşlarına yüksek bir yaşam standardı sağlamak ve bunu daha da yükselterek sürdürmektir. Bunu başarma yeteneği, amorf bir kavram olan, ‘rekabet edebilirliğe’ değil, ulusal kaynakların (iş gücü ve sermaye) kullanılmasındaki üretkenliğe (prodüktiviteye) bağlıdır. Prodüktivite (üretkenlik), birim işgücü ya da sermaye başına üretilen çıktı değeridir. Bu ise hem ürünlerin kalite ve özelliklerine (ki bunlar fiyatı belirler) hem de üretimdeki verimliliğe bağlıdır...”

*“Ulusal düzeyde rekabet edebilirlik konusunda, anlamlı olan tek kavram, ulusal düzeydeki üretkenliktir. Giderek yükselen bir hayat standardı, bir ulusun firmalarının, yüksek üretkenlik düzeylerine ulaşmalarına ve üretkenliği zamanla artırmalarına bağlıdır. ...Bir ulusun firmaları, hiç durup dinlenmeksizin, **ürün kalitesini yükselterek, ona arzu edilen, ek özellikler kazandırarak, ürün teknolojisini geliştirerek ya da üretim verimliliğini artırarak**, mevcut sanayilerdeki üretkenliği geliştirmelidirler. Örneğin, Almanya, sağladığı yüksek üretkenlik sayesinde ki, onlarca yıldır, yüksek refah düzeyini sürdürebilmektedir. Alman firmaları, ürettikleri ürünlerin, nitelik açısından giderek daha çok **ayırt edilir / aranır** hâle gelmesini ve işçi başına düşen çıktıyı giderek çoğaltacak **yüksek otomasyon düzeylerine erişmeyi** başarmaktadırlar. Bir ulusun firmaları, üretkenliğin genel olarak daha yüksek olduğu ve giderek daha sofistike hâle gelen sanayi sektörlerinde rekabet edebilme yetkinliklerini de geliştirmelidirler. **Dahası, gelişen bir ekonomi, bütünüyle yeni ve sofistike sanayilerde başarıyla rekabet edebilme yeteneğine sahip bir ekonomi demektir. Ancak böyleyse, mevcut üretim alanlarında üretkenliğin gelişmesi sonucu serbest kalacak insanlara iş bulunabilir.** Bütün bunlar, rekabet edebilirliğin tanımında, ucuz işgücü ve ‘elverişli’ döviz kurlarının niçin anlamsız kaldığını açıkça ortaya koyuyor olsa gerekir. Amaç, yüksek ücret düzeyini karşılayabilme ve uluslararası pazarlarda, itibarî değerlerin üzerinde fiyatları elde edebilme becerisini göstermektir.”*(Altı tarafımdan çizildi.)

Porter burada, ‘rekabet edebilirliği’ ‘üretkenliği yükseltebilme’ becerisine bağlamaktadır. Bu beceride öne çıkardığı noktalarsa, ‘ürün kalitesini yükseltebilme’, ‘ürüne ek özellikler / ayırt edici özellikler kazandırabilme’, ‘üretimde verimliliği yükseltebilme’ ve ‘yüksek otomasyon düzeylerine erişebilme’ yetenekleridir. O ayrıca, ‘yeni, sofistike sanayilerde de aynı

yeteneklerin kazanılmasının önemini vurguluyor. Sayılan bu yetenek kategorilerini, aslında, **'yenilikçilikte yetkinlik kazanma'** kavramıyla anlatmak mümkün... 'Yenilikçiliğin' yanına elbette 'yaratıcılığı' da ekleyebilirsiniz; onusuz olmaz.

Şimdi soralım: Özal ya da onun açtığı yolda ilerleyenler bu başucu kitabında yazılanları dikkate almış mıydı ki, bugün Porter söyledi diye, onun sözü dinlensin?

CBT. 13 Kasım 2009